

ciem zwierząt surowicach w żadnym przypadku nie udało się stwierdzić obecności swoistych przeciwciał. W rozcierach narządów świnek zaszczyconych kontrolną zawiesiną pałeczek *Brucella*, przechowywaną w chłodni w ciągu 6 tygodni, stwierdzono metodą hodowlaną obecność pałeczek *Brucella*. Wykazano zatem, że zawarta w szczepionce dawka chinozolu (0,1%) i formaliny (0,05%) działają bakteriobójczo na pałeczki *Brucella* już w ciągu 4 tygodniowego przechowywania w chłodni w temp. od +6 do +8°.

Mycobacterium tuberculosis var. bovis.

a) Ustalenie zjadliwości szczepu. Zawiesiną prątków gruźlicy z podłoża Petragnaniego rozcieńczoną fizjologicznym roztworem soli w stosunku 1:25 zakażono 5 świnek morskich dawką 1 ml stosowaną w fałd kolanowy. Przy autopsji, przeprowadzonej w 7 tyg. później, stwierdzono u wszystkich świnek daleko posunięte zmiany anatomo-patologiczne, charakterystyczne dla gruźlicy. Wyniki powyższe zostały potwierdzone badaniem histopatologicznym przeprowadzonym w Zakładzie Anatomii Pat. i Histopatologii I. Wet. w Puławach.

b) Próba właściwa. Świeżo przygotowaną szczepionkę chinozolową w ilości 25 ml zaka-

żono 1 ml zawiesiny prątków gruźliczych i wstawiono do chłodni w temp. od +6 do +8°. Ponadto dla kontroli przechowywano w ten sam sposób zawiesinę prątków gruźlicy w fizjologicznym roztworze soli. Następnie kolejno po 4,5 i 6 tyg. przechowywania szczepiono partie po 5 świnek morskich szczepionką zakażoną, stosując dawki po 1 ml w fałd kolanowy. Dodatkowo zaszczycono 2 świnkom kontrolną zawiesinę prątków przechowywanych w chłodni w ciągu 6 tygodni. U zwierząt każdej partii zabitych po 3 tygodniach (2 świnki) oraz po 3 miesiącach (3 świnki) od chwili zakażenia nie stwierdzono żadnych zmian typowych dla gruźlicy. Natomiast u 2 świnek kontrolnych szczepionych czystą zawiesiną prątków stwierdzono po 3 tygodniach typowy dla gruźlicy obraz sekcyjny. Ustalono zatem, że szczepionka chinozolowa posiada właściwości bakteriobójcze w stosunku do prątków gruźliczych po 4 tygodniowym przechowywaniu w chłodni w temp. od +6 do +8°.

Wnioski

Stwierdzono, że zawarte w szczepionce pryszczycowej I.W. dawki 0,1% chinozolu 0,05% formaliny działają bakteriobójczo na pałeczki *Brucella* i prątki gruźlicy już po 4 tygodniowym przechowywaniu szczepionki w chłodni w temp. od +6 do +8°.

BARBARA NOWAK

Gdańsk

Włoskowiec różycy świń u 3-miesięcznego cielęcia

W polskim piśmiennictwie notowano pojedyncze przypadki różycy u bydła (*Hay, Parnas i Dąbrowski, Chwalibóg*). Nie należą one widać do zbyt częstych. W czasie mojej 13-letniej pracy w dziale rozpoznawczym zetknęłam się występowaniem włoskowca różycy świń u bydła po raz pierwszy i przypadek ten podaję w niniejszym doniesieniu.

Dnia 6.VI 1958 r. przysłano do WZHW w Oliwie wycinki narządów wewnętrznych 3 miesięcznej jałowki, która stanowiła własność jednego z Państw. Gosp. Roln. w pow. Pruszcz Gdański. Lekarz wet. nadsyłający materiał do badania w kierunku posocznicy krwotocznej bydła podał w piśmie przewodnim, że jałowka padła nagle. Sekcyjnie stwierdzono wybroczyny w płucach, sercu, śledzionie, nerkach i pod opłucną, zwyrodnienie narządów mięsnych, krwotoczne zapalenie przedłożądków i jelit.

W preparatach mazanych z nadesłanych narządów nie stwierdzono drobnoustrojów. W posiewach na płytkach z agarem zwykłym i Endo ze śledziony i nerki stwierdzono wzrost kolonii pałeczek odmiennej, z wątroby natomiast i z płuc pojedyncze kolonie pałeczek gramododatnich o cechach morfologicznych odpowiadających włoskowcowi różycy lub *Listerii*. Wydzielone pałeczki wytwarzały siarkowodór, ruchu nie wykazywały. Aglutynacja szkiełkowa zawiesiny kolonii z agaru zwykłego z surowicą p-różycową leczniczą dała wynik dodatni. Powyższa surowica zlepiła wydzielone drobnoustroje do miana 1/1280. Myszka biała zaszczycona w dniu 6.VI. 1 ml zawiesiny roz-

tartej śledziony i wątroby w płynie fizjologicznym w stosunku 1:5 — padła 9.VI. W preparatach i posiewach z narządów wewnętrznych padłej myszki stwierdzono włoskowce różycy świń. Dnia 7.VI myszka biała zaszczycona rozcierem z kolonii wydzielonych z nadesłanego materiału, padła po 3 dniach; z narządów jej również wydzielono włoskowca różycy. Zawiesiną rozczartych narządów wewnętrznych padłej myszki, zaszczycono gołębia i świnkę morską. Gołąb padł po 6 dniach; w posiewach narządów wewnętrznych i we krwi stwierdzono włoskowce. Świnka morska — żyje. Na podstawie powyższych wyników wydzielony szczep określono jako włoskowca różycy świń.

Według informacji głównego lek. wet. z Pruszcza Gdańskiego w PGR, z którego nadesłano materiał do badania została założona w 1954 r. chlewnia typowo użytkowa. Założono ją na niskim i podmokłym terenie; w czasie deszczu woda ściekająca z pobliza jeszcze bardziej pogarszała sytuację. Trzoda chlewna (zwłaszcza warchlaki) chorowała w tym pomieszczeniu wśród objawów grypy. W lecie 1956 r. wybuchła w chlewni różycy: zachorowało 22 warchlaki z czego padło 6. Chorym zastosowano penicylinę, surowicę przeciw różycy i przeciwpomórową, co zapobiegło dalszym doraźnym stratom, jednak wskutek ciągłych przypadków zachorowań, postanowiono w sierpniu 1956 r. chlewnię zlikwidować.

Na wiosnę 1957 r. chlewy przebudowano i urządzono oborę, do której 20.V.57 r. wprowadzono 170 szt. cieląt i jałowizny. W dniu 1.VI.58. r. doprowa-

dzono z obory wydojowej jeszcze 2 jałoweczki 3 miesięczne. Jedna z nich stanowiąca przedmiot opisanego tu przypadku, padła nagle w nocy 6.VI. Druga — zachorowała tejże nocy wśród obja-

wów posmutnienia braku apetytu i z wysoką temperaturą (41,5°). Po zastosowaniu penicyliny i streptomycyny — wyzdrowiała. Od tej pory w oborze zachorowań nie zanotowano.

HIGIENA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

TADEUSZ SOBIECH, ZENON WACHNIK

Występowanie prątków gruźlicy w mięśniach świń zakażonych doświadczalnie

Z Katedry Epizootiologii Wydz. Wet. WSR we Wrocławiu
Kierownik: doc. dr TADEUSZ SOBIECH

Występowaniu prątków gruźlicy w mięśniach zwierząt rzeźnych poświęca się ostatnio dużo uwagi. Jak wynika z przeglądu piśmiennictwa, prątki gruźlicy spotyka się w tuszach zwierzęcych o wiele częściej niż przypuszczano dotychczas. Keller (4) na XXIII Sesji Office des Epizooties w 1955 r. stwierdził, że w ostatnim dziesięcioleciu obserwowano przypadki obecności prątków w mięśniach, we wszystkich postaciach gruźlicy uogólnionej, a także przy istnieniu pojedynczych ognisk zwapniałych. Przytoczył wyniki wielu prac omawiających występowanie prątków gruźlicy w mięśniach bydła oraz świń. I tak na przykład badając 23 świnię, u których występowały ogniska pierwotne, stwierdził u 2 sztuk obecność prątków w mięśniach. Spośród 47 świń wykazujących ogniska gruźlicze w węzłach chłonnych mięśniowych — przy braku makroskopowo stwierdzanych zmian gruźliczych w kościach — badaniem histopatologicznym kości odwapnionych stwierdzono zmiany gruźlicze u 25 sztuk. Krüger (cyt. za 4) wykazał prątki gruźlicy w mięśniach u 2-ch świń na 23 badanych, wykazujących świeży proces gruźliczy oraz u 6 sztuk na 27 badanych — przy przewlekłej gruźlicy uogólnionej.

Wobec wielokrotnego stwierdzania prątków gruźlicy w mięśniach zwierząt rzeźnych — na wspomnianej Sesji Office des Epizooties powzięto uchwałę odnoszącą się do zaostrzenia oceny sanitarno-weterynaryjnej gruźlicy zwierząt rzeźnych (cyt. za 11).

Przeprowadzając badania nad gruźlicą u świń (8, 13, 14) postanowiliśmy przebadać również na obecność prątków mięśnie świń zakażonych eksperymentalnie.

Badania własne

Świnię w wieku 3—4 miesięcy, pochodzące z chlewni, gdzie nie obserwowano przypadków gruźlicy, po przeprowadzeniu tuberkulinizacji, która również nie wykazała odczynów dodatnich, zakażono prątkami gruźlicy typu ludzkiego „C” i ptasiego „D4”.

Do zakażenia użyto 2 miesięcznych kultur prątków gruźlicy na pożywkach Petragnaniego. Kolonie prątków zbierano za pomocą ezy, dokładnie ważono, przenoszono do moździerza Weigla i rozcierano z odpowiednią ilością płynu fizjologicznego. Otrzymałą zawiesiną zakażano świnię w ilości 2 mg na kg wagi. Świnię zakażano doustnie, dotchawicowo — poprzez igłę wprowadzoną do tchawicy oraz dootrzewnowo i domięśniowo (mięśnie okolicy lewego stawu biodrowego). Przed zakażeniem sprawdzono zjadliwość poszczególnych szczepów. Prątki typu ludzkiego powodowały u świń morskich po zakażeniu podskórnym śmierć po 8—10 tygodniach. Na sekcji stwierdzano zawsze uogólniony proces gruźliczy. Zjadliwość prątków typu ptasiego stwierdzano na gołębiach. Szczep ptasi „D4” u jednego gołębia po zakażeniu domięśniowym wywołał oprócz zmian w miejscu zakażenia, powstanie ognisk gruźliczych w płucach i wątrobie, a u drugiego gołębia zmiany gruźlicze tylko w miejscu zakażenia (mięśnie piersiowe). Gołębie nie wykazujące objawów chorobowych zglądano po 3—4 miesiącach po zakażeniu. Na obecność prątków w mięśniach zbadano:

12 świń zakażonych	doustnie	prątkami typu ludzkiego
5 „ „	dotchawicowo	prątkami typu ludzkiego
3 „ „	domięśniowo	prątkami typu ludzkiego
2 „ „	dootrzewnowo	prątkami typu ludzkiego
4 „ „	doustnie	prątkami typu ptasiego
3 „ „	dotchawicowo	prątkami typu ptasiego
2 „ „	domięśniowo	prątkami typu ptasiego
2 „ „	dootrzewnowo	prątkami typu ptasiego

Jedną świnię zakażono drogą naturalną, przez dołączenie jej do świń zakażonych prą-